

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනය

2015 ජූලි විභාගය - AA3 මට්ටම

ප්‍රශ්න සහ යෝජිත උත්තර
(AA34)

ක්‍රියාවලි, පාලනයන් සහ විගණනය
(PCA)

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනය
නො. 540, පූජ්‍ය මුරුත්තෙට්ටුවේ ආනන්ද නාහිමි මාවත,
නාරාහේන්පිට, කොළඹ 05.

දුරකථන : 011-2-559 669

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනය

අධ්‍යාපන හා පුහුණු කිරීම් අංශය

**2015 ජූලි විභාගය - AA3 මට්ටම
(34) ක්‍රියාවලි, පාලනයන් සහ විගණනය**

යෝජිත උත්තර

A - කොටස

අනිවාර්ය ප්‍රශ්න හතරටම (04) උත්තර අපේක්ෂිතය.

1 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

- (a)
  - (i) අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් - වෘත්තීයේ යෙදෙන්නෙක් විසින් සපයනු ලබන වාර්තාවක් භාවිත කරනු ලබන පුද්ගලයෙක් හෝ පුද්ගල කණ්ඩායමකි.
  - (ii) වගකිව යුතු පාර්ශවය - සහතිකවීමේ කාර්යභාරයට අදාල වන විෂය කරුණ හෝ විෂය කරුණු පිළිබඳ තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් වගකීම දරනු ලබන පුද්ගලයෙක් හෝ පුද්ගල කණ්ඩායමකි. මෙම පාර්ශවය බොහෝ විට සමාගමක් විය හැකිය.
  - (iii) වෘත්තීයේ යෙදෙන්නා - සහතිකවීමක් සඳහා අවශ්‍ය වන විෂය කරුණ සමාලෝචනය කරමින් වෘත්තීය සේවාවක් සපයනු ලබන පුද්ගලයෙකි.
- (b)
  1. අවංකභාවය
  2. අරමුණුගතභාවය
  3. වෘත්තීය ප්‍රවීණත්වය
  4. සධාරණ සැලකිලිමත් බව
  5. රහස්‍යභාවය
  6. වෘත්තීය හැසිරීම

2 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

- (a) පුනරාවර්ති විගණනයකදී සේවයේ යෙදවීමේ ලිපියක අඩංගු කරුණු
  - i. ප්‍රවර්තන විගණනය සම්බන්ධයෙන් වූ නියමයන් සහ කොන්දේසි පිළිබඳ කළමනාකරණය අනවබෝධයෙන් සිටිය නම්, එම නියමයන් සහ කොන්දේසි ලිපියේ ඇතුළත් කළ යුතුය.
  - ii. ප්‍රවර්තන විගණනයට භාජනය වන අස්තීත්වයේ ව්‍යාපාරික කටයුතු වල ස්වභාවයේ සහ ප්‍රමාණයේ සැලකිය යුතු වෙනස්කමක් වූ විට, එයට අනුව නව විෂය පථය පිළිබඳ ලිපියේ සඳහන් කළ යුතුය.
  - iii. විගණනයට භාජනය වන අස්තීත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවේ වෙනසක් වී ඇත්නම් එම වෙනස්කම් පිළිබඳව ලිපියේ ඇතුළත් කළ යුතුය.

(b) ස්ථාවර පදනමින් විගණක විසින් ලබාගන්නා වෙනත් තොරතුරු මෙහි අඩංගු වේ. (පහත කරුණු අතුරෙන් දෙකක් (02))

1. ආයතනයේ නීතිමය තත්වය, සංවිධානය ව්‍යුහය
2. වැදගත් නීතිමය ලිපිගොනු
3. ආයතනය අයත් කර්මාන්තය පිළිබඳව සහ රෙගුලාසි පිළිබඳ විස්තර
4. සංස්ථාපන සහතිකය, සාංගමික ව්‍යවස්ථාවලිය
5. ආයතනය විසින් අනුගත විය යුතු ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවයන්
6. ආයතනයේ තොරතුරු පද්ධතිය සහ අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතිය ලේඛණගතකරණය
7. සමාගම විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන පොත් සහ වාර්තා පිළිබඳ සම්පූර්ණ ලේඛනයක්
8. වසරින් වසර අදාළ විය හැකි වැදගත් ගිවිසුම් වල පිටපත් සහ උපුටනයන්
9. දේපල ආදී ප්‍රධාන ස්ථාවර වත්කම් වල විස්තර
10. ස්ථාවර වත්කම් ක්‍ෂය ලේඛනය, කල්බදු වත්කම් වල මූල්‍ය පිරිවැය බෙදාහැරීම ලේඛනය ආදී වූ දිගින් දිගටම වැදගත් වන්නා වූ ගිණුම්කරණ ලේඛන
11. සමූහයේ ව්‍යුහය සහ පරිපාලිත, ආශ්‍රිත සමාගම්වල ආයෝජන සහ අනෙකුත් ප්‍රධාන ආයෝජනයන්හි ඉතිහාසය
12. ප්‍රධාන විගණන වැඩසටහන් සහ අනෙකුත් දෑ

3 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

(a) විගණන සාක්ෂි වල විශ්වසනීයත්වය රඳා පවතින සාධක

1. සාක්ෂිය ලබා ගන්නා වූ ප්‍රභවය

උදා:- ස්වාධීන ප්‍රභවයකින් ලබාගන්නා සාක්ෂි ආයතනය තුළින් ලබා ගන්නා සාක්ෂි වලට වඩා විශ්වාසවන්ත වේ.

2. විගණන සාක්ෂියේ ස්වභාවය

උදා:- ආයතනයේ අභ්‍යන්තර පාලනය ශක්තිමත් වන විට විගණන සාක්ෂි වඩා විශ්වාසදායී වේ. ලිඛිත සාක්ෂි වාචික සාක්ෂි වලට වඩා විශ්වාසදායී වේ.

(b) සම්බන්ධිත පාර්ශවයන් සමඟ සිදු වී ඇතැයි සැලකිය හැකි ගනුදෙනු හඳුනා ගැනීම සඳහා විගණක විසින් පහත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළ හැකිය. (පහත ඒවා අතුරෙන් තුනක් (03)).

- 1) සම්බන්ධිත පාර්ශවයන් සමඟ සිදු වී ඇති ගනුදෙනු පිළිබඳව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් හි අනාවරණය කිරීමක් අවශ්‍ය වන්නේ ද යන්න පිළිබඳව කළමනාකරණයෙන් සහ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයෙන් විමසා සිටීම.
- 2) දැනටමත් හඳුනාගෙන ඇති සම්බන්ධිත පාර්ශවයන්ගේ තොරතුරු රැ නම් දැන ගැනීම සඳහා පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයේ වැඩ පත්‍රිකා සමාලෝචනය කිරීම.
- 3) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ සහ කොටස් හිමියන්ගේ රැස්වීම් වාර්තා පරීක්ෂා කිරීම සහ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ ඇල්ම පිළිබඳ රෙජිස්ටරය (Interest Register) වැනි අනෙකුත් අදාළ ව්‍යවස්ථාපිත වාර්තා විමර්ශනය කිරීම.
- 4) විශේෂයෙන් කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ හෝ කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වීමෙන් පසු හඳුනාගෙන ඇති විශාල හෝ අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු හෝ ශේෂයන් සම්බන්ධයෙන් ගිණුම්කරණ වාර්තා සමාලෝචනය කිරීම.
- 5) ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ණය සම්බන්ධයෙන් බැංකුවෙන් ලබාගත් සනාථ කිරීම් සමාලෝචනය කිරීම. මෙවැනි සමාලෝචනයන් මගින් ඇපවන්නන්ගේ ආයතනය සමඟ ඇති සබඳතාවය හඳුනාගත හැක.

- 6) ආයෝජන ගනුදෙනු පරීක්ෂා කිරීම. උදාහරණ - බද්ධ ව්‍යාපාරයක හෝ වෙනත් ආයතනයක අයිතිය මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීම.
- 7) අස්තීත්වයේ සේවකයන්ගේ යහපත වෙනුවෙන් ස්ථාපිත කර ඇති සියලුම විශ්‍රාම වැටුප් සහ අනෙකුත් භාරකාර මණ්ඩල වල නම් සහ ඒවායේ කළමනාකාරීත්වය හා භාරකරුවන් පිළිබඳ විස්තර.
- 8) ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂකරුන් සහ නිලධාරීන් අනෙකුත් ආයතන සමඟ පවත්වන සම්බන්ධතාවයන්ගේ ස්වභාවය පිළිබඳ කරුණු විමසා සිටීම.
- 9) ප්‍රධාන කොටස් හිමියන්ගේ නම් දැන ගැනීම සඳහා කොටස් හිමි නාම ලේඛනය පරීක්ෂා කිරීම.
- 10) දැනට විගණනයට සම්බන්ධ හෝ පෙර සිටි විගණකවරුන්ගෙන් විමසීමෙන් අමතර සම්බන්ධිත පාර්ශවයන් පිළිබඳව ඔවුන් සතු දැනුම පිළිබඳව විමසීම.
- 11) සම්බන්ධිත පාර්ශවයන්ගේ පැවැත්ම තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ආයතනයේ බදු වාර්තා, ව්‍යවස්ථාපිත හා නියාමන ආයතනයන්ට සපයන ලද අනෙකුත් ව්‍යවස්ථාපිත හා නියාමන ආයතනයන්ට සපයන ලද අනෙකුත් ව්‍යවස්ථාපිත වාර්තා පරීක්ෂා කිරීම.
- 12) සම්බන්ධිත පාර්ශවයන්ගේ හෝ සම්බන්ධිත පාර්ශව සමඟ සිදුකර ඇති ගනුදෙනුවල පැවැත්ම තහවුරු කරගැනීම සඳහා ව්‍යාපාරයේ නීතිඥවරුන්ගෙන් ලද ලිපි ලේඛන සහ ඉන්වොයිස් පරීක්ෂා කිරීම.

4 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

(a) කර්මාන්තය, නියාමන සහ අනෙකුත් බාහිර සාධක : (පහත ඒවා අතුරෙන් තුනක් (03))

- 1) GT හොල්ඩින් සමාගමට බලපාන නීතීමය රාමුව
- 2) GT හොල්ඩින් සමාගමට බලපාන බදුකරණ රාමුව
- 3) වෙළෙඳපල තරඟකාරීත්වය මෙම සමාගමට බලපාන ආකාරය
- 4) වක්‍රීය හෝ සංක්‍රමය ක්‍රියාකාරකම්
- 5) පොලි අනුපාත සහ මහා බැංකුවේ නීතීරීති

(b) විගණන කමිටුවේ කාර්යභාරයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය යුතුය. (පහත ඒවා අතුරෙන් දෙකක් (02))

- ★ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව ලැයිස්තුගත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීම, ඉදිරිපත් කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හෙළිදරව් කිරීම වල ප්‍රමාණවත් බව පරීක්ෂා කිරීම.
- ★ මූල්‍ය වාර්තාකරන අවශ්‍යතාවයන්, සමාගම් පනතේ සහ අනෙකුත් මූල්‍ය වාර්තාකරන රෙගුලාසි වල තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල බව පරීක්ෂා කිරීම.
- ★ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වල අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම සඳහා ආයතනයේ අභ්‍යන්තර පාලනයන් සහ අවදානම් කළමනාකරණය ප්‍රමාණවත් ද යන්න තහවුරු කරගැනීමට ක්‍රියාවලීන් පරීක්ෂා කිරීම.
- ★ ආයතනයේ බාහිර විගණකයින්ගේ ස්වාධීන බව හා කාර්යසාධනය ඇගයීම.
- ★ බාහිර විගණකයින් පත්කිරීම, නැවත පත්කිරීම, ඉවත් කිරීම සම්බන්ධව අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයට නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම සහ ඔවුන්ගේ පාරිතෝෂිකය සහ නිරත වීමේ කොන්දේසි අනුමත කිරීම.

A කොටසෙහි අවසානය.

අනිවාර්ය ප්‍රශ්න තුනටම (03) උත්තර අපේක්ෂිතය.

5 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

(a) වංචා ඇතිවීමේ අවදානම වැඩි කරණු ලබන සිද්ධීන්

1. කළමනාකරණයේ අවංක බව හෝ නිපුණ බව සම්බන්ධ ගැටලු

උදා :- තනි පුද්ගලයකු හෝ කුඩා කණ්ඩායමක් මගින් කළමනාකරණය සඳහා ආධිපත්‍ය පැතිරවීම සහ ස්ඵලදායී මණ්ඩලයක් හෝ කමිටුවක් නොතිබීම.

2. ආයතනය තුළ ඇති අසාමාන්‍ය පීඩනය,

උදා :- කර්මාන්තයේ බිඳවැටීම්

පහත වැටෙන ලාභදායීත්වය නිසා හෝ වේගවත් පුළුල් කිරීම නිසා කාරක ප්‍රාග්ධනය ප්‍රමාණවත් නොවීම.

3. අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු,

උදා :- ආයතනයේ ඉපයුම් මත සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇතිවන ලෙස, විශේෂයෙන් වර්ෂ අවසානයේ අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු පැවතීම.

සම්බන්ධිත පාර්ශවයන් සමඟ සිදු කරන ගනුදෙනු

(b) වංචා සම්බන්ධයෙන් වූ කල විගණකගේ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුකූලව විගණනය පවත්වාගෙන යන විගණකගේ වගකීම වන්නේ, සමස්තයක් ලෙස ගත් විට වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් වූයේ වුව ද, මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර වන බවට සාධාරණ සහතික වීමක් ලබාගැනීමයි. ඒ සඳහා පහත පටිපාටීන් සිදු කළ යුතුය.

- ★ වංචාවන් හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම හඳුනා ගැනීම.
- ★ වංචාවන් හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම.
- ★ විගණන අතරතුර දී හඳුනාගන්නා ලද වංචාවන් හෝ වංචාවන් යැයි සැක කළ හැකි අවස්ථාවන් සඳහා යෝග්‍ය ලෙස ප්‍රතිචාර දැක්වීම.

කළමනාකරණයේ අවංකභාවය පිළිබඳව විගණකගේ අතින් අත්දැකීම් නොසලකා වංචාවක් පැවතීම හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවස්ථාවන් හඳුනාගනිමින් විගණන කාර්යය පුරාවට ම වෘත්තීමය සංශය දෘෂ්ඨියෙන් යුතුව කටයුතු කිරීම.

වංචාවක් හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කර නොගැනීමේ අවදානම වැරද්දක් මගින් ඇතිවන එම අවදානමට වඩා වැඩිවේ. එයට හේතුව පහත දැක්වේ.

- ★ වංචාව සැඟවීම සඳහා විවිධ විවක්ෂණශීලී ක්‍රම භාවිතය
- ★ පුද්ගලයන් විසින් එකතු වී කුමන්ත්‍රණකාරී ලෙස වංචාවක් සිදු කිරීම.
- ★ කළමනාකරණයට ගිණුම්කරණ වාර්තා වෙනස් කිරීම හෝ පාලනයන් අභිබවා යාමේ හැකියාව පවතින බැවින් කළමනාකරණ වංචා අනාවරණය කර ගැනීම දුෂ්කර වේ.

(c)

1. නව සේවකයන් අස්කිත්වයට බඳවා ගැනීමේදී මානව සම්පත් අංශය, එම බඳවා ගැනීම පිළිබඳ විස්තර වැටුප් පිළියෙල කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුවට දැනුම්දිය යුතුය.
2. සියලුම වැටුප් සම්බන්ධයෙන් වන වෙනස් කිරීම් ෫ වැටුප් වර්ධනයෙන් හෝ වෙනත් සංශෝධනයන් ඉහල කළමනාකරණය විසින් දැනුවත් කොට වැටුප් පිළියෙල කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව දැනුම් දිය යුතුය.
3. සියලුම ඉවත්ව යන සේවකයන්ගේ ඉවත් වීමේ පෝරමයන් අනුමත කොට එහි සහතික කරණ ලද පිටපතක් වැටුප් අංශයට යැවිය යුතුයි.
4. වැටුප් අංශය ඒ පරිදි එම සේවකයන් වැටුප් ලේඛණයෙන් ඉවත් කළ යුතුය.
5. අතිකාල දීමනා සහ දිරි දීමනා සියල්ල දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් විසින් අනුමත කොට මානව සම්පත් අංශයට ලබාදිය යුතුය.
6. ප්‍රවර්තන මාසයේ වැටුප් සැකසීම අවසාන කිරීමට ප්‍රථම පසුගිය මාසයේ වැටුප් විස්තර සහ ප්‍රවර්තන මාසයේ වැටුප් විස්තර සහ ප්‍රවර්තන මාසයේ වැටුප සංසන්දනය කළ යුතුය.

6 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

(a) වෘත්තීය සංගය දෘෂ්ඨිය සහ වෘත්තීය විනිශ්චය

විගණක සිය විගණනය වෘත්තීය සංගය දෘෂ්ඨියකින් යුතුව සිදු කළ යුතු අතර, විගණන කාර්යය පුරාවට සිය වෘත්තීය විනිශ්චය පවත්වාගත යුතුය.

වෘත්තීය සංගය දෘෂ්ඨිය (Professional Skepticism)

වෘත්තීය සංගය දෘෂ්ඨිය යනු වංචාවක් හෝ වැරද්දක් හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් මත ඇති වියහැකි අවප්‍රකාශයන් පිළිබඳව නිරන්තර අවධානයෙන් සහ විමසුම් සහගත මනසකින් යුතුව කටයුතු කිරීමයි. එහිදී විගණක පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳව අවධානයෙන් සිටිය යුතුවේ.

- අනෙකුත් විගණන සාක්ෂි සමග පරස්පර විරෝධී වන විගණන සාක්ෂි පිළිබඳව
- විගණන සාක්ෂි වශයෙන් භාවිතා කරන ලියවිලි සහ විමසීම් වලට ලැබෙන ප්‍රතිචාරවල විශ්වසනීයත්වය පිළිබඳ ගැටලු මතු කරන තොරතුරු පිළිබඳව
- සිදු වී ඇති වංචාවක් පිළිබඳව ඇඟවීමක් කරන තත්වයන් පිළිබඳව

අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු පිළිබඳව නොසැලකිලිමත් වීම, නිගමන වලට එළඹීමේ දී ඇති සාධාරණීකරණය සහ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ තරම තීරණය කිරීමේදී හා ඒවායේ ප්‍රතිඵල ඇගයීමේ දී නුසුදුසු උපකල්පන භාවිතා කිරීම ආදී වූ අවදානම්, අඩු කිරීම පිණිස වෘත්තීය සංගය දෘෂ්ඨිය සමස්ත විගණනය පුරාවට පවත්වාගෙන යා යුතු වේ.

වෘත්තීය විනිශ්චය (Professional Judgment)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේ දී විගණක විසින් සිය වෘත්තීය විනිශ්චය භාවිත කළ යුතු වේ. පහත සඳහන් කරුණු සඳහා වෘත්තීය විනිශ්චය අවශ්‍ය වේ.

- ප්‍රමාණාත්මක භාවය සහ විගණන අවදානම.
- විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වල ස්වභාවය සහ කාල නිර්ණය සහ තරම.
- ප්‍රමාණාත්මක විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන ඇත්දැයි ඇගයීම.
- ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව නිගමන වලට එළඹීම

(b) පහත ඒවා අතුරෙන් දෙකක් (02),

1. අවසාන තොගයේ ඇගයීමට සම්බන්ධ තොරතුරු කළමනාකරණයෙන් ලබාගැනීම සහ එම තොගය පිරිවැය හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයෙන් වඩා අඩු අගයට අගය කොට ඇත්දැයි පරීක්ෂා කිරීම.
2. භෞතික තොග සත්‍යාපන ලේඛණ පරීක්ෂා කිරීම සහ භෞතික තොගයම වර්තමානයේ අගය කොට ඇත්දැයි තහවුරු කර ගැනීම.
3. තොගයේ වයස් විශ්ලේෂණයන් ලබාගෙන යල්පැනගිය තොග (උදා ජංගම නොවන) තවමත් විකුණුමකින් තොරව පවත්වාගෙන යන්නේ දැයි පරීක්ෂා කිරීම.
4. ඩයස් ස්පිඩ් සමාගම මෙවන් යල්පැන ගිය තොග අයිතම සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් ගැලපුමක් මූල්‍ය වාර්තා වල සිදු කර ඇත්දැයි පරීක්ෂා කිරීම. [වෙන් කිරීමක් හෝ තොග කපා හැරීමක්]

7 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

(a) (I) පහත කිසිදු පුද්ගලයකු සමාගමක විගණකවරයකු ලෙස පත් කිරීම හෝ කටයුතු කිරීම නොකළ යුතුය. (පහත ඒවා අතුරෙන් දෙකක් (02))

- i. සමාගමේ අධ්‍යක්ෂකවරයකු හෝ සේවකයකු හෝ සමාගමේ අධ්‍යක්ෂවරයකු විසින් සේවයේ යොදනු ලැබූ අයකු,
- ii. සංස්ථාපිත ආයතනයක්,
- iii. සමාගමේ ඇවරකරුවකු, අද්මිනිස්ත්‍රාත්කරුවකු හෝ සමාගමේ දේපළ සම්බන්ධයෙන් වන ආදායකයකු.
- iv. පරිච්ඡේද (i), (ii) හෝ (iii) ට අනුව, ඔවුන් ආශ්‍රිත සමාගමක හෝ විගණකවරයකු ලෙස පත් නොකළ යුතුය.

(II) පළමු විගණක පත්කිරීම.

1. සමාගමේ පළමු විගණක සමාගමේ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය විසින් පළමුවන වාර්ෂික සභා රැස්වීමට ප්‍රථම පත්කරනු ලැබිය හැකි අතර, එලෙස පත්කරනු ලැබූ විට පළමුවන මහ සභා රැස්වීම අවසන් වන තුරු ඔහු තම ධුරයේ කටයුතු කරයි'
2. උපවගන්ති (1) යටතේ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය විසින් විගණක පත්කරනු නොලබන්නේ නම්, සමාගමේ පළමු විගණක සමාගම විසින් රැස්වීමේ දී පත්කළ යුතුය.
3. සමාගමේ කොටස්කරුවන් විසින්, විගණක පත් නොකළ යුතු බවට ඒකමතික යෝජනාවක් සම්මත කරුණු ලැබුවහොත්, මෙම වගන්තියේ විධිවිධාන අනුව, සමාගමේ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයට හෝ සමාගමට විගණකවරයකු පත්කිරීමට අවශ්‍ය නොවේ. මෙම යෝජනාව පළමු වන වාර්ෂික මහ සභා රැස්වීම ආරම්භයේ දී බල රහිත වේ.

(b)

ඉදිරිපත් කළ යුතු විගණන මතය වන්නේ

- කොන්දේසි සහිත මතයකි / තත්වවාගණනය කළ මතයකි.
- මෙහිදී අදාළ කාරණා මත ඇතිවන සාවද්‍ය ප්‍රකාශනය හෝ විෂය පථය සීමා වීම මත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට වන බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක නමුත් පෘථුල නොවන විට මෙවැනි කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කරයි.

දී ඇති සිද්ධියට අදාළ පැහැදිලි කිරීම

සමාගමේ විගණක වරුන් ලෙස, මෙම විගණක පත්කර ඇත්තේ 2014 ජුනි 30 දින වන අතර සමාගමේ වර්ෂ අවසාන (මාර්තු 31) භෞතික තොග ආගණනයට විගණකට සහභාගි වීමට නොහැකි වී ඇත. ඒ වගේම විකල්ප ක්‍රම වලින් ද මෙම තොගය පිළිබඳව ප්‍රමාණාත්මකව හා යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට නොහැකි වී ඇත.

මෙය විෂය පථය සීමා වීමකි. නමුත් මෙයින් ඇති වන බලපෑම මත සමාගමේ කාර්ය සාධනයට සහ මූල්‍ය තත්වයට ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් සිදු වී ඇති බව නිගමනය කළ හැකිය. නමුත් එය පෘථුල නොවේ. එම නිසා කොන්දේසි සහිත මතයක් ලබා දීම යෝග්‍ය වේ.

B කොටසෙහි අවසානය.

සියලුම ප්‍රශ්නවලට උත්තර අපේක්ෂිතය.

8 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

(a) අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක මූලිකාංග

1. පාලන පරිසරය - සංවිධානයේ සංස්කෘතිය සහ වංචා සම්බන්ධයෙන් පවත්නා ආකල්ප
2. අවදානම් ඇගයීම - සංවිධානයට ඇති අවදානම් හඳුනා ගැනීම, විශ්ලේෂණය
3. පාලන ක්‍රියාකාරකම් - ආයතනික අරමුණු ළඟා කර ගැනීම සඳහා නිර්මාණය කර ඇති පාලන ක්‍රම වේ.
4. තොරතුරු සහ සන්නිවේදනය - මෙහෙයුම් කළමනාකරණය, පාලනය සහ යොමු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන තොරතුරු හුවමාරු පද්ධතිය.
5. නියාමනය කිරීම - අභ්‍යන්තර පාලනවල ගුණාත්මකභාවය තක්සේරු කිරීම

(සටහන : ප්‍රශ්නය සඳහා අපේක්ෂිත උත්තරය ඉහත දැක්වේ. පහත දැක්වෙන විස්තරාත්මක තොරතුරු ශිෂ්‍යයන්ගේ දැනගැනීම සඳහාය.)

1. පාලන පරිසරය

මින් අදහස් වනුයේ සංවිධානයක සංස්කෘතිය සහ අවදානම් පිළිබඳව දරණ ආකල්ප වේ. අවදානම් පිළිබඳව දැනුවත් වීමේ සංස්කෘතියක්, සංවිධානයේ නායකත්වය මගින් බිහි කරනු ලැබිය යුතු අතර අනෙකුත් සේවකයින්ට ආදර්ශයක් විය යුතුය. අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක සඵලදායී බව, පුද්ගලයින්ගේ අවදානම් පිළිබඳ දැනුවත් බව සහ අවදානම් සම්බන්ධව ඔවුන්ගේ ආකල්ප මත රඳා පවතී.

පාලන පරිසරය පහත අංගයන්ගෙන් සමන්විත වේ.

- a. සාරධර්ම සහ අවංක බව බලගැන්වීම සහ සන්නිවේදනය
- b. කුසලතා වර්ධනයට ඇති කැපවීම
- c. පාලනයට සම්බන්ධ පුද්ගලයන්ගේ සහභාගීත්වය
- d. කළමනාකරණ දර්ශනය සහ මෙහෙයුම් රටාව
- e. සංවිධාන ව්‍යුහය
- f. අධිකාරිය සහ වගකීම පැවරීම
- g. මානව සම්පත් ප්‍රතිපත්තින් සහ පරිචයන්

2. අවදානම ඇගයීම

සංවිධානයක් මුහුණ දෙනු ලබන අවිනිශ්චිතතාවය, හඳුනාගැනීම, විශ්ලේෂණය සහ කළමනාකරණය කිරීම මෙලෙස හඳුන්වයි. සංවිධානයේ මූල්‍ය, නෛතික සහ මෙහෙයුම් අරමුණු කරා ළඟා වීමේ දී ඇතිවිය හැකි අවිනිශ්චිතතාවය පිළිබඳව මෙහිදී මූලික අවධානය යොමු කරයි.

මූල්‍ය වාර්තාකරණය වෙනුවෙන් අස්තිත්වයේ ආවදානම් තක්සේරු කරන ක්‍රියාවලියේ දී කළමනාකරණය විසින් පහත දැ පිළිබඳව කෙසේ කටයුතු කළ යුතු ද යන්න ඇතුළත් වේ.

- මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමේදී ඇති වන ව්‍යාපාරික අවදානම හඳුනා ගැනීම.
- ඒවායේ වැදගත් ක්‍රම ඇස්තමේන්තු කිරීම.
- ඒවා සිදුවීමට ඇති ඉඩකඩ ඇගයීම සහ,
- ඒවාට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට සහ කළමනාකරණයට නිසි ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සහ ප්‍රතිඵල පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීම.

3. පාලන ක්‍රියාකාරකම්.

යම් විශේෂ වූ අරමුණක් ඉටු කර ගැනීම සඳහා සැලසුම් කරන ලද අභ්‍යන්තර පාලනයන්, පාලන ක්‍රියාකාරකම් වේ.

සාමාන්‍යයෙන්, විගණනයක් සඳහා ඇතුළත්විය හැකි පාලන ක්‍රියාකාරකම්, පහත දැ වලට අදාල ලෙස ප්‍රතිපත්තීන් සහ පටිපාටීන් ලෙස වර්ග කර දැක්විය හැකිය.

- a. වැඩ බෙදීම.
- b. භෞතික පාලනයන්.
- c. අධිකාරිය සහ අනුමැතිය ලබා දීම.
- d. කළමනාකරණ පාලනයන්.
- e. අධීක්ෂණ පාලනයන්.
- f. සංවිධාන පාලනයන්.
- g. ගණිතමය සහ ගිණුම්කරණ පාලනයන්.
- h. පුද්ගල පාලනයන්.

4. තොරතුරු සහ සන්නිවේදනය.

සමාගමේ මෙහෙයුම් කටයුතු හැසිරවීම, කළමනාකරණය කිරීම සහ පාලනය සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු ග්‍රහණය කර ගැනීමේ සහ හුවමාරු කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය තොරතුරු සහ සන්නිවේදනය ලෙස හැඳින්වේ. එම නිසා තොරතුරු සහ සන්නිවේදනය, කළමනාකරණ අරමුණු ළඟා කර ගැනීමේදී පූර්ව අවශ්‍යතාවයක් වේ. සඵලදායී තීරණ ගැනීම සඳහා කළමනාකරණයට කාලීන, විශ්වාසදායී සහ අදාල තොරතුරු වලට ප්‍රවේශ වීමට හැකියාවක් පැවතිය යුතුය.

මූල්‍ය වාර්තාකරණ අරමුණු සඳහා අදාල තොරතුරු පද්ධතියට, මූල්‍ය වාර්තා කරන පද්ධතිය ඇතුළත් වන අතර, එය ආයතනයේ ගණුදෙනු, සිද්ධීන් සහ තත්ත්වයන් ආරම්භ කිරීමට, සටහන් කිරීමට, ක්‍රියාවලිකරණයට සහ වාර්තා කිරීමට පිහිටුවා ඇති ක්‍රියාපටිපාටීන්ගෙන් සහ වාර්තා වලින් සමන්විත වේ. මෙමගින් අදාල වත්කම් වලට, වගකීම් වලට සහ හිමිකම් වලට පවතින වගකීම් පවත්වා ගනී. තොරතුරු පද්ධතියක්, යටිතල පහසුකම් (භෞතික උපාංග), මෘදුකාංග, පුද්ගලයන්, ක්‍රියාපටිපාටීන් සහ දත්ත වලින් සමන්විත වේ. බොහෝ තොරතුරු පද්ධතීන්, පරිගණක පාදුල ලෙස භාවිතා කරයි.

5. නියාමනය

අභ්‍යන්තර පාලනයන්ගේ ගුණාත්මක බව ඇගයීම මෙලෙස හඳුන්වයි. සංවිධානයේ අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට ගැටලු ඇති කරන අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියේ විභව සහ සත්‍ය බිඳ වැටීම් පිළිබඳව තොරතුරු මෙමගින් සපයයි. අභ්‍යන්තර පාලනයන් නියාමනය කිරීමේ වගකීම සමාගමේ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය සතු වේ.

පාලනයන් අපේක්ෂිත අයුරින් ක්‍රියාත්මක වෙනවා ද සහ බාහිර වෙනස් වීම් වලදී ඒවා නිසි පරිදි වෙනස් වී තිබේද යන්න පාලනයන් නියාමනයට ඇතුළත් වේ. පාලනයන් නියාමනයට පහත ක්‍රියාකාරකම් ඇතුළත් වේ.

- බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශ නිසි කාලපරිච්ඡේද වලට පිළියෙල කර ඇත්දැයි කළමනාකරණය විසින් පරීක්ෂා කිරීම.
- විකුණුම් සේවක මණ්ඩලය විකුණුම් ගිවිසුම් වල අඩංගු කොන්දේසි පිළිබඳව ඇති ආයතනයේ ප්‍රතිපත්ති වලට අනුගතදැයි අභ්‍යන්තර විගණක විසින් ඇගයීම.
- අස්තිත්වයේ ආචාරධර්ම සහ ව්‍යාපාර ප්‍රතිපත්තීන් වල අනුගත බව පිළිබඳව නීති දෙපාර්තමේන්තුවේ පාලනය.

(b)

අවදානම	අවදානම අවම කිරීමේ ක්‍රම
සංවිධානයට අවශ්‍ය නොවන භාණ්ඩ ඇණවුම් කිරීම.	සියළුම භාණ්ඩ මිලදී ගැනීමට පෙර අධිකාරිය ලත් පුද්ගලයෙකුගෙන් ද්‍රව්‍ය අධියාවනා පත්‍රයක් ලබා ගැනීම.
ඉහළ මිලකට භාණ්ඩ මිලට ගැනීමේ අවදානම.	සියළුම භාණ්ඩ වල මිල ගණන් අනුමත මිල ගණන් විය යුතු අතර වඩා වාසිදායක මිල ගණන් ආයතනයට ලබා ගැනීමේ ක්‍රමයක් තිබිය යුතුය. එසේම එම මිල ගණන් සාධාරණ මිල ගණන් දැයි පවතින වෙළෙඳපල මිල සමඟ අධිකාරිය ලත් පුද්ගලයෙකු විසින් පරීක්ෂා කළ යුතුය.
සපයන ලද භාණ්ඩ සම්බන්ධයෙන් සැපයුම්කරුවන් විසින් එවන ඉන්වොයිස් වල අගයන් නිවැරදිව එවා නොතිබීම.	ගෙවීම් සිදු කිරීමට ප්‍රථම GRN පරීක්ෂා කිරීම.

(c)

(i) අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතාවය	(ii) දුර්වලතාවය මග හැරීම සඳහා යෝජිත පාලනය
<p>නිසි වැඩ බෙදීමක් නොමැතිකම</p> <p>(1) සම්පූර්ණ විකුණුම් පද්ධතියම එකම පුද්ගලයෙකු මත මධ්‍යගත වී පැවතීම (Shiroma) / ගිණුම් විධායක</p> <ul style="list-style-type: none"> - විකුණුම් ඇණවුම් ලිඛිතකරණය - ඉන්වොයිස් පිළියෙල කිරීම - බැරපත් පිළියෙල කිරීම - ලදුපත් ලේඛණගත කිරීම - ණයගැතියන්ගෙන් ලැබීමේ ලේඛනය පිළියෙල කිරීම. <p>(2) නියෝජිතයන් දුරකථනය හරහා ඇණවුම් ලබා දීම</p> <p>සහ සටහන් පොතක පමණක් ඒවා ලේඛණගත කිරීමට වඩා සම්මත ක්‍රමය වන්නේ සෑම ඇණවුමක්ම නිසි පරිදි පිළියෙල කරන ලද "ගැණුම් ඇණවුමක්" හරහා ලැබීමට සැලැස්වීමයි.</p> <p>(3) විකුණුම්/ භාණ්ඩ හරවා එවුම් අනුමත කළ පසු පමණක් බැරපත් පිළියෙල කිරීම.</p> <p>(4) ණයගැතියන් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය අනුමත කළ නොහැකිය. මක්නිසාදයත් ණයගැතියන් සඳහා යවනු ලබන මාසික ලේඛන නිසි පරිදි යවා නොමැත. ඒවා දුරකථන මාර්ගයෙන් පමණක් දැනුම්දීම.</p>	<p>මෙම ක්‍රියාවලියේ තිබෙන කාර්යයන් අවම වශයෙන් නිදෙනෙකු අතරවත් බෙදා "අභ්‍යන්තර පරීක්ෂාවට" ලක් කිරීමට සැලැස්වීම.</p> <p>නියෝජිතයන් එවන ලද ඇණවුම් ලිඛිත මාධ්‍යගතව ලැබීමට සැලැස්වීම සහ ඒවා ඉන්වොයිස් සැකසීමට පෙර අනුමත කිරීම.</p> <p>සියළුම හරවා එවුම් ඉහල නිලධාරියෙකු විසින් අනුමත කිරීම සහ ඒ අනුව බැරපත් පිළියෙල කිරීම.</p> <p>සියළුම ලැබිය යුතු ණය නියමිත ණය කාලය තුළ එකතු කර ගැනීම.</p>

(iii)

වැළැක්වීමේ පාලනයන්

1. අනුක්‍රමික අංක පිළිවෙලකට මුද්‍රණය කරන ලද අනුමත බැරපත් පමණක් පද්ධතියට ඇතුළත් කිරීම
2. සියළුම භාරදීමේ පත්‍ර අධිකාරිය ලත් පුද්ගලයෙකු විසින් පරීක්ෂා කළ යුතුය. ඒවාගේම සියලුම භාරදීමේ පත්‍රිකා වල ඇති ප්‍රමාණයන් වෙනම පුද්ගලයෙකු විසින් පරීක්ෂා කළ යුතුය.
3. කාලානුරූපී ණයගැති සමාලෝචන පැවැත්විය යුතුය. දිගුකාලීන ණයගැතියන් සම්බන්ධයෙන් නිසි පියවර ගත යුතුය.
4. සියළුම භාණ්ඩ භාරදීම් ආරක්ෂක නිලධාරීන් සමග පරීක්ෂා කළ යුතු අතර ගිවිසුමට පටහැනි වූ හරවා එවුම් ප්‍රතික්ෂේප කළ යුතුය.

අනාවරණය කර ගැනීමේ පාලනයන්

1. සියලුම ඉන්වොයිසි වල නිවැරදිතාවය පරීක්ෂා කළ යුතු වීම හා අධිකාරිය ලත් පුද්ගලයෙකු විසින් අත්සන් කළ යුතුය.
2. නියෝජිතයන්ගේ ණය සීමාව ඉක්මවූ පසු ඉන්වොයිසි දැමීම පද්ධතිය මගින් ස්වයංක්‍රීයව නතර වන ආකාරයට පද්ධතිය සකස් විය යුතුය. එවාගේම සියලුම ඉන්වොයිසි වල වර්තමාන තත්වය සමාලෝචනය කළ යුතුය.

9 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

(a) පහත ඒවා අතුරෙන් ඕනෑම තුනක් (03),

(1) ආයතනය තුළ ගුණාත්මකභාවය සම්බන්ධව නායකත්වයේ වගකීම.

විගණනයන් සිදු කිරීමේදී ගුණාත්මකභාවය ඉතා වැදගත් අංගයක් ලෙස පිළිගැනෙන අභ්‍යන්තර සංස්කෘතියක් ඇති කිරීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියා පටිපාටීන් විගණන ආයතනයක් විසින් ස්ථාපිත කළ යුතුය. විගණන ආයතනයේ නායකත්වය විසින් මෙම සංස්කෘතිය ප්‍රබෝධමත් කළ යුතුය. වෙනත් ලෙසකින් කිවහොත්, ගුණාත්මකභාවය යන්න විගණන ආයතනයේ ව්‍යාපාරික උපාය මාර්ග හා බද්ධ විය යුතුය.

විගණන තත්ත්ව පාලන පද්ධතියක ප්‍රධාන වගකීම විගණන ආයතනයේ කළමනාකරණ හවුල්කරුවන් වෙත පවතින අතර පද්ධතිය පවත්වාගෙන යාම සඳහා තනි පුද්ගලයෙක් හෝ පුද්ගල කණ්ඩායමක් පත්කළ යුතුය. එලෙස පත් කරන පුද්ගලයන්ට,

- අදාළ කාර්ය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය අත්දැකීම් තිබිය යුතු අතර අදාළ කාර්යය ඉටු කිරීමට, කුසලතාවයක් තිබිය යුතුය.
- අදාළ කාර්යය ඉටු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අධිකාරිය තිබිය යුතුය.

(2) ආචාර ධර්ම අවශ්‍යතාවයන්.

විගණන ආයතනය සහ එහි සේවකයින් අදාළ ආචාර ධර්මවලට අනුකූලව කටයුතු කරන බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියා පටිපාටීන් විගණන ආයතනයක් විසින් ස්ථාපිත කළ යුතුය.

උදාහරණ:- අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල වීම.

එම ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියා පටිපාටීන් මඟින් විගණන ආයතනයකට පහත දැ කළ හැකි විය යුතුය.

- තම සේවක මණ්ඩලය වෙත ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ අවශ්‍යතා සන්නිවේදනය කළ හැකි වීම.
- ස්වාධීනත්වයට තර්ජනයක් විය හැකි අවස්ථා සහ සම්බන්ධතා හඳුනා ගැනීමට සහ ඇගයීමට හැකි වීම.
- ආරක්‍ෂක ක්‍රියාමාර්ගයන් අනුගමනය කරමින්, එම තර්ජනයන් ඉවත් කිරීමට හෝ පිළිගත හැකි මට්ටමකට අවම කර ගැනීමට යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම හෝ අදාළ නීති හා රෙගුලාසි මඟින් ඉඩ සලසා ඇත්නම් විගණන කාර්යයෙන් ඉවත් වීමට හැකියාව ලැබීම.

(3) සේවාදායක සම්බන්ධතා භාර ගැනීම සහ පවත්වාගැනීම.

විගණන ආයතනයක් පහත අවස්ථාවන් හිදී පමණක් කාර්යභාරයක් භාර ගැනීම සහ සේවාදායක සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීම කළ යුතුය.

- සේවාදායකයාගේ අවංකභාවය පිළිබඳ සලකා බලනු ලැබීම සහ අවංකභාවයක් නොමැති බවට තොරතුරු නොමැති වීම.
- විගණනය සිදු කිරීම සඳහා නිපුණතාවයක් පැවතීම සහ කාලය සහ සම්පත් ඇතුළුව අවශ්‍ය හැකියාවන් පැවතීම.
- ස්වාධීනත්වය ඇතුළු අනෙකුත් විගණන ආචාරධර්ම වලට අනුකූල වීමට හැකියාවක් පැවතීම.

(4) මානව සම්පත්

ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳව අවශ්‍යතාවයක් පවතින විට එහි සේවකයින්ගේ විශිෂ්ටත්වය සහතික කරගනු ලැබීමට ප්‍රතිපත්තීන් සහ පටිපාටීන් අවශ්‍ය වේ. එමඟින් වෘත්තීය ප්‍රමිත වලට සහ නියාමන අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව “විගණනය සිදු කිරීමට” අවශ්‍ය හැකියාවන්ගෙන් සහ නිපුණතාවයන්ගෙන් පරිපූර්ණ සහ ආචාර ධර්මයන්ට කැප වූ ප්‍රමාණවත් සේවක සංඛ්‍යාවක් සිටින බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබා ගනී.

අඛණ්ඩ වෘත්තීය සංවර්ධනය, අධ්‍යාපනය සහ අත්දැකීම් යනාදිය මඟින් සේවකයින්ගේ අඛණ්ඩ වර්ධනයක් ඇති කර දීම අස්තිත්වයේ වගකීමක් වේ.

(5) කාර්යභාරය ඉටු කිරීම.

කාර්යභාරයන්, අදාළ ප්‍රමිත වලට සහ මග පෙන්වීම් වලට, අනුව නිවැරදිව සිදුවන බවට සහතික කර ගැනීමට අවශ්‍ය පියවරයන් විගණන ආයතනයක් විසින් ගත යුතුය. ආයතනයේ සේවකයින් විසින් කුමන මූලධර්ම වලට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතු ද යන්න දැනගැනීම සඳහා විගණන ආයතනයක් විසින් නිරන්තරව කාර්යභාරයක් ඉටු කිරීමට අදාළ ප්‍රමිතීන් අඩංගු අත්පොතක් (Audit Manual) සපයනු ලැබේ.

(6) අධීක්ෂණය

විගණන ආයතනයක් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන තත්ත්ව පාලන පටිපාටීන් වල අදාළත්වය, ප්‍රමාණවත් බව සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සඵලදායී බව සනාථ කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්තින් විගණන ආයතනය තුළ තිබිය යුතුය. එය ප්‍රධාන ආකාර දෙකකින් සිදු කළ හැක.

1. තත්ව පාලන පද්ධතිය නිරන්තර ඇගයීමට ලක් කිරීම.
2. සම්පූර්ණ කරන ලද විගණනයන් වක්‍රීය ලෙස අධීක්ෂණය.

කිසියම් උගුණතාවයක් හඳුනාගතහොත්, පද්ධතිය අධීක්ෂණය කරන පුද්ගලයන් විසින් ඒවායේ බලපෑම් ඇගයීමට ලක් කළ යුතුය. නැවත නැවත සිදුවන උගුණතාවයන් පිළිබඳ දැඩි අවධානයක් යොමු විය යුතු අතර, ඒ සඳහා අවශ්‍ය නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ගයන් ගත යුතුය.

නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග සඳහා උදාහරණ කිහිපයක් පහත පරිදි වේ.

- තනි පුද්ගලයෙකු සමඟින් සිදුකරන ප්‍රතිකර්මයන්.
- සොයා ගන්නා ලද කරුණු පුහුණු කිරීමේ අංශයට සන්නිවේදනය කිරීම.
- තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති වලට සහ පටිපාටීන් වලට වෙනස්කම් සිදු කිරීම.
- අවශ්‍ය වුවහොත් විනයානුකූල ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.

මේ ආකාරයෙන් අනුගමනය කරන සියලුම තත්ත්ව පාලන පටිපාටීන් ලේඛණගත කළ යුතු අතර ආයතනයේ සේවක පිරිස් වෙත සන්නිවේදනය කළයුතුය.

(b)

(i) පොදු පාලනයන්

අභ්‍යන්තර පාලනයේ සමස්ථ අරමුණු ලඟා කර ගැනීම සම්බන්ධ සාධාරණ සහතික විමක් ලබා ගැනීමට පරිසණක තොරතුරු පද්ධති කාර්යයන් සඳහා සමස්ථ පාලන රාමුවක් පිහිටුවීම තොරතුරු පද්ධති පොදු පාලනයක අරමුණ වේ. පද්ධතියට ප්‍රවේශ වීම් සීමා කිරීම, දත්ත මධ්‍යස්ථාන සහ පරිසණක ජාල සම්බන්ධ පාලනයන්, මෘදුකාංග අත්පත් කර ගැනීම, වෙනස් කිරීම සහ නඩත්තුව, සහ භාවිත පද්ධති අත්පත් කර ගැනීම, සංවර්ධනය සහ නඩත්තු කිරීම මෙයට ඇතුළත් වේ. මෙම පාලනයන් අධීක්ෂණ, කළමනාකරණ හෝ තොරතුරු තාක්ෂණ පාලනයන් ලෙස ද හැඳින්වේ. මේ සඳහා උදාහරණ කිහිපයක් පහත පරිදි වේ.

(ii) වැඩසටහන්වලට සිදු කරනු ලබන අනවසර වෙනස්කම් වැලැක්වීම හෝ අනාවරණය කර ගැනීම.

- වැඩ බෙදීම.
- පරිගණක මෙහෙයුම් කාර්ය මණ්ඩලයට ප්‍රවේශය සීමා කිරීම පිණිස වැඩසටහන් මුරපද මඟින් ආරක්ෂා කිරීම.
- අගුලු දමන ලද දොරවල් භාවිතයෙන් මධ්‍යම පරිසණක පද්ධතිවට ප්‍රවේශය සීමා කිරීම.
- මෘදුකාංග මත වයිරස් පරීක්ෂාව, ප්‍රතිවයිරස මෘදුකාංග භාවිතය, අවසර නොලත් වැඩසටහන් සහ ගොනු භාවිතය සීමා කිරීමේ ප්‍රතිපත්තින්.
- වැඩසටහන් වල පසු පිටපත් ලබාගනිමින් වෙනත් ස්ථානයක ගබඩා කිරීම.

(c) (i) • පහත දේ සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයෙන් විමසීම් කිරීම.

- වංචාවන් හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශ වල අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම පිළිබඳ කළමනාකරණයේ තක්සේරුකරණය.
- වංචාවන් ඇතිවීමේ අවදානම හඳුනා ගැනීම සහ ඊට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා කළමනාකරණය සතු ක්‍රියා පටිපාටිය.
- වංචාවන් ඇතිවීමේ අවදානම හඳුනාගැනීම සහ ඊට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා කළමනාකරණය සිදුකරන ක්‍රියාවලීන්, පාලනය සඳහා වගකිව යුතු පාර්ශවයන් වෙත සන්නිවේදනය කිරීම.
- ව්‍යාපාර පරිචයන් සහ සඳාචාර සම්පන්න හැසිරීම පිළිබඳ කළමනාකරණයේ අදහස් සේවකයන්ට සන්නිවේදනය.
- සත්‍ය, සැක කටයුතු හෝ වෝදනා නගන ලද වංචාවන් පිළිබඳ දැනුවත් බව.

• සත්‍ය, සැක කටයුතු හෝ වෝදනා නගන ලද වංචාවන් පිළිබඳව අභ්‍යන්තර විගණනයේ දැනුවත් බව සහ වංචා අවදානම පිළිබඳ ඔවුන්ගේ අදහස් විමසීම.

- වංචා අවදානම හඳුනා ගැනීමට, ප්‍රතිචාර දැක්වීමට සහ මෙම අවදානම් අවම කිරීමට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලනය සඳහා වන කළමනාකරණයේ ක්‍රියාවලිය, පාලනය සඳහා වගකීම් දරණ පාර්ශවයන් කෙසේ සමීක්‍ෂණය කරන්නේ ද යන්න පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම.
- පාලනයට සම්බන්ධ පාර්ශවයන් සතුව ඇති සත්‍ය, සැක කළ හැකි හෝ කළා යැයි සැක කරන වංචාවක් පිළිබඳ ඇති දැනුම විමසීම.
- විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි සිදු කිරීමේදී වංචාවන් නිසාවෙන් දක්වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්, ඇතිවීමේ අවදානම් ඇඟවෙන කිසියම් අසාමාන්‍ය සම්බන්ධතාවයක් හඳුනා ගනු ලැබුවේ ද යන්න.
- වංචාවන් නිසාවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පවතින වෙනත් තොරතුරු පවතින්නේ ද යන්න සලකා බැලීම.
- වංචා අවදානම් සාධකයන් පවතින්නේ ද යන්න ඇගයීම.

ඉහතින් සඳහන් කළ ආකාරයට, පාලනයන් අභිබවා යාමට සහ ගිණුම්කරණ වාර්තාවන් අභිමතය පරිදි වෙනස් කිරීමට කළමනාකරණයට හැකියාව පවතින බැවින්, සේවකයින් සිදු කරන වංචා වලට වඩා කළමනාකරුවන් විසින් සිදු කරන වංචාවන් හෙළිදරව් කර ගැනීම ඉතා අපහසු වේ. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 240 ට අනුව, කළමනාකරුවන් විසින් පාලනයන් අභිබවා යාම පිළිබඳ ඇති විගණකගේ අවදානම නොසලකා, පහත දෑ සඳහා විගණන පටිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

- ද්විත්ව සටහන් සහ ගැලපීම්වල යෝග්‍යතාවය පරීක්ෂා කිරීම.
- පක්ෂග්‍රාහී බවට එරෙහිව, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය කිරීම.
- වංචා සහගත මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ නිරත වීමට හෝ වත්කම් අවභාවිතය සැඟවීම සඳහා සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් පිටත සිදුවූ සැලකිය යුතු ගනුදෙනු ඇගයීම.

(ii)

- (1) විකුණුම් 33% කින් වර්ධනය වී ඇති නමුත් විකුණුම් පිරිවැය 40% කින් වර්ධනය වී ඇත. එම නිසා දළ ලාභ ආන්තිකය අඩු වී ඇත. (31% සිට 28%) මෙහිදී විකුණුම් පිරිවැය සිදු වී ඇති වර්ධනය පිළිබඳ සිය අවධානය යොමු කළ යුතුය.
- (2) වර්ෂය තුළ ණයක් ලබා ගෙන ඇත. එම නිසා ණය ගිවිසුම් පරීක්ෂා කිරීම සිදු කළ යුතුය. එනම් ණය කොන්දේසි, ණය ලබා ගැනීම පිළිබඳ පවතින අනුකූලතාවන් හා මූල්‍ය වාර්තා වල හෙලිදරව් කිරීම් පරීක්ෂා කළ යුතුය.
- (3) ආයතන හා පරිපාලන වියදම් වල වර්ධනය පිළිබඳ පරීක්ෂා කළ යුතුය.
- (4) මූල්‍ය වර්ෂය තුළ නව කොටස් නිකුත්වූයේ සිදු වී ඇත. සමාගම් පනතේ අවශ්‍යතාවයන් සමඟ මෙම කොටස් නිකුත් කිරීම පිළිබඳ විගණන පරීක්ෂා කළ යුතුය.
- (5) ස්ථාවර වත්කම් ලියා හැරීම සඳහා අනුමැතිය වගේම හේතුව පරීක්ෂා කළ යුතුය.
- (6) වර්ෂය තුළ ගබඩාවක් කුලියට දී ඇති නමුත් වෙනත් ආදායම් ප්‍රකාශයේ නැත. මෙය විගණක විසින් පරීක්ෂා කළ යුතුය.

ඉහත කරුණු සඳහා පහත සඳහන් විශ්ලේෂණාත්මක සමාලෝචන ක්‍රියාවලිය යොදාගත හැකිය.

සටහන : උත්තරය ලෙස අපේක්ෂා කරන්නේ ඉහත දැක්වූ ක්ෂේත්‍ර හයෙන් තුනක් (03) පමණි. ශිෂ්‍යයන්ගේ දැනගැනීම සඳහා පහත විශ්ලේෂණය 'පෙරවැඩ' ලෙස මෙහි පහත ඇතුළත් කර ඇත.

ඩිසයිනිස් ෆර්නිචර් (පුද්ගලික) සමාගම
විගණන සිදුකිරීමේදී අවධානය යොමු කළ යුතු අංශ
පහත මූලික විග්‍රහාත්මක සමාලෝචනයෙන් පහත කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම.
 රු. 000

	2015	2014	විචලනය %
විකුණුම්	1200	900	33%
විකුණුම් පිරිවැය	865	620	40%
දළලාභය	335	280	20%
දළලාභ අන්තිකය	28%	31%	-10%
විකිණීමේ සහ බෙදාහැරීමේ වියදම්	85	54	57%
ආයතනික හා පරිපාලන වියදම්	43	34	26%
මෙහෙයුම් ලාභය	207	192	8%
මූල්‍ය පිරිවැය	20	16	25%
බදු පෙර ලාභය	187	176	6%
බදු	75	58	29%
වර්ෂය සඳහා ලාභය	112	118	-5%

දළ ලාභ අන්තිකය 10% අඩු වී ඇත. පරීක්ෂා කළ යුතුය.
 විකිණීමේ හා බෙදාහැරීමේ වියදම් 57% වැඩි වී ඇත. එම ප්‍රමාණය සමග පරීක්ෂා කළ යුතුය.
 ආයතන හා පරිපාලන වියදම් 26% කින් වර්ධනය වී ඇත. පරීක්ෂා කළ යුතුය.

මූල්‍ය තත්ත්වය දක්වන ප්‍රකාශය විශ්ලේෂණය

	2015	2014	විචලනය රු. 000
ජංගම නොවන වත්කම්			
දේපල පිරිසත හා උපකරණ	890	695	195
ජංගම වත්කම්			
තොග	98	75	23
වෙළෙඳ හා අනෙකුත් ලැබිය යුතු දෑ	30	22	8
මුදල්	85	50	35
	213	147	66
	1,103	842	261
හිමිකම් සහ වගකීම්			
ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය	390	350	40
රඳවාගත් ලාභය	320	202	118
	710	552	158
ජංගම නොවන වගකීම්			
ණයගැනීම්	150	115	35
වර්ෂය සඳහා ලාභය	20	15	5
	170	130	40
වෙළෙඳ සහ අනෙකුත් ගෙවිය යුතු දෑ	134	100	34
ණයගැනීම්	89	60	29
	223	160	63
	1,103	842	261

10 වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර

- (a) මූල්‍ය ඇගයීම් - සිද්ධීන් / තත්ත්වයන් - පහත ඒවා අතුරෙන් පහක් (05),
- ව්‍යාපාරයේ ශුද්ධ වගකීම් හෝ ශුද්ධ ජංගම වගකීම් තත්ත්වය
  - අළුත් කිරීමකින් තොරව හෝ ආපසු ගෙවීමකින් තොරව ස්ථාවර කාලීන ණය ගැනීම
  - ණය හිමියන් විසින් මූල්‍ය ආධාර දීම නවතා දැමීම
  - ණය හිමියන් විසින් මූල්‍ය ආධාර ඉවත්කර ගැනීම පිළිබඳ සංඥා
  - සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහයන් (ඓතිහාසික හෝ අනාගත)
  - ප්‍රධාන මූල්‍ය අනුපාතයන් අහිතකර වීම
  - මුදල් ප්‍රවාහයන් උත්පාදනය කිරීමට භාවිත කළ වත්කම් වල අගය සැලකිය යුතු ලෙස පරිහානියට භාජනය වීම හෝ සැලකිය යුතු මෙහෙයුම් අලාභයක්
  - ලාභාංශ හිඟ හිටීම හෝ නතර කිරීමක්
  - නියමිත දින වකවානු වලදී ණය හිමියන්ට ගෙවීමට නොහැකි වීම
  - ණය ගිවිසුම් වල කොන්දේසි වලට අනුකූල වීමට නොහැකි වීම
  - ණයට භාණ්ඩ මිලට ගැනීමේ සිට මුදලට භාණ්ඩ මිලට ගැනීම දක්වා මාරු වීම
  - අත්‍යවශ්‍ය නව නිෂ්පාදන සංවර්ධන කටයුතු වලට හෝ අනෙකුත් අත්‍යවශ්‍ය ආයෝජනයන්ට අවශ්‍ය මූල්‍ය සම්පාදනය කර ගැනීමට නොහැකි වීම

(b)

(i) නිරීක්ෂණය

යම් ක්‍රියා පිළිවෙතක් හෝ කාර්යපටිපාටියක් ක්‍රියාවට නැංවීම දෙස බලාසිටීම නිරීක්ෂණයට ඇතුළත් වේ. උදාහරණයක් ලෙස, තැපැල විවෘත කිරීම දෙස බලා සිටීම. මෙහි ඇත්තේ සීමිත ප්‍රයෝජනයකි. එනම් විගණක එය පරීක්ෂා කරන වෙලාවේ ක්‍රියාවේ පැවති කාර්ය පටිපාටි පමණක් තහවුරු කරයි. හේතුව, නිරීක්ෂණය කිරීමේ ක්‍රියාව එම ක්‍රියාව එම කාර්ය පටිපාටිය හෝ ක්‍රියාලිය ක්‍රියාවට නැංවීම කෙරෙහි බලපෑමයි. එනම්, ක්‍රියාවේ ප්‍රතිඵලය තීන්දු වන්නේ එම කාර්යපටිපාටිය හෝ ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාවට නැංවූ ආකාරය අනුවයි. උදාහරණයක් ලෙස, විගණක නිරීක්ෂණය කරන අවස්ථාවේදී ප්‍රධානියෙකු ඉදිරියේ වෙනත් අයෙකු තැපැල විවෘත කළ හැකි නමුත් අනෙකුත් අවස්ථා වලදී ලිපිකරු විසින් ලැබෙන සියළුම ලියුම් විවෘත කළ හැකි බැවිනි.

(b) (ii)

(1) තොග රඳවා ගැනීමේ කාලය විශ්ලේෂණය කිරීම, එනම්, ප්‍රතිපත්තිය සහ සත්‍ය තොග රඳවා ගැනීමේ සංසන්දනය කිරීම.

	රු. 000	රු.000
	2015	2014
අවසාන තොගය	565,000	380,000
විකුණුම් පිරිවැය	1,720,000	1,176,000
තොග රඳවා ගැනීමේ කාලය	$\frac{565,000 \times 365}{1,720,000}$	$\frac{380,000 \times 365}{1,176,000}$
	= දින 119.8	= දින 117.9

මෙම විශ්ලේෂණය කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ගයේදී සිදුවන්නේ සත්‍ය තොග රඳවා ගැනීමේ කාලය සහ ප්‍රතිපත්තිය අනුව තොග රඳවා ගැනීමේ කාලයේ කැපී පෙනෙන වෙනසක් වෙතොත් එය පරීක්ෂා කිරීමයි.

(2) සාධාරණත්ව පරීක්ෂාව.

ආයතනයේ ඉල්ලුම සහ නිෂ්පාදන උෟෂණික පදනම් කරගෙන අපේක්ෂිත තොග මට්ටම ගණනය කිරීම සහ එය සත්‍ය තොගය සමඟ සංසන්දනය කිරීම.

(3) අමුද්‍රව්‍ය තොගයේ නිවැරදිතාවය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා ක්‍රියාපටිපාටි

අමුද්‍රව්‍ය අගය කරනු ලබන්නේ බර තැබූ පිරිවැයට වේ. එය ආයතනයේ පද්ධතිය තුළින්ම ගණනය වේ. මෙම ගණනය කිරීමෙන් ඇතිවන වටිනාකමට නිවැරදිතාවය පරීක්ෂා කිරීමට පහත ක්‍රියාපටිපාටි අනුගමනය කළ හැකිය.

- (i) අමුද්‍රව්‍ය නියැදියක් ගෙන ඒවාට අදාළ ගැණුම් මිල ගණන් නිවැරදිව පද්ධතියට ඇතුළත් කර ඇතැයි පරීක්ෂා කිරීම. මේ සඳහා ගැණුම් ඇණවුම් වල තිබෙන මිල ගණන් සහ ප්‍රමාණයන් තොග පද්ධතිය සමඟ පරීක්ෂා කළ හැකිය.
- (ii) පද්ධතියට ඇතුළත් කර ඇති ඇණවුම් වල ඇති මිල ගණන් වල නිවැරදිතාවය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා ගැණුම් ඉන්වොයිසි පරීක්ෂා කළ යුතුය.
- (iii) විගණක තමා විසින් සිදු කරනු ලබන නැවත ගණනය කිරීමක් මගින් පද්ධතිය මගින් ගණනය වන තොගයේ නිවැරදිතාවය පරීක්ෂා කළ හැක.
- (iv) තොග වල ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය මෙසේ ගණනය වන තොග අගයට වඩා අඩු නොවන බවට තහවුරු කර ගත යුතුය.

(c)

(i) ණයගැතියන්ගේ තහවුරු ලබා ගැනීමේ ක්‍රමයේ ඇති දුර්වලතා.

(a) ණයගැතියන්ගෙන් ලබා ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන තොරතුරු තීරණය කිරීම.

මෙම ණයගැතියන්ගෙන් තහවුරු ලබා ගැනීමේ ක්‍රියාවලියෙන් තහවුරු කැඳවීමෙන් ලබා ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන තොරතුරු කුමක්ද යන්න දක්වා නැත.

(b) තහවුරු ලබා ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන නියැදිය ප්‍රමාණවත් නැත.

ලබා දී ඇති තොරතුරු අනුව ණයගැතියන් 110 දෙනෙකුගෙන්, 06 දෙනෙකුගෙන් පමණක් තහවුරු කැඳවා ඇත. එමෙන්ම, මුළු ණයගැතියන්ගේ වටිනාකම ද ලබා දී නැත. එම නිසා තහවුරු කැඳවීමේ ප්‍රමාණය තීරණය කිරීමට නොහැක.

(c) තහවුරු කැඳවීමේ ක්‍රමය වැඩ පත්‍රිකාවේ පැහැදිලිව සටහන් කර නොමැත.

★ එනම් ධන ක්‍රමයට ද, සෘණ ක්‍රමයට ද යන්න පැහැදිලිව සඳහන් කර නොමැත.

★ අතිරේක ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම මෙම ක්‍රමය අනුව තීරණය වේ.

(ii) වැඩ පත්‍රිකාවේ ඇති අනෙකුත් දුර්වලතා.

★ වැඩ පත්‍රිකාව පිළියෙල කරන ලද දිනය සටහන් කර නොමැත.

★ සේවාදායකයාගේ නම සඳහන් කර නොමැත.

★ මූල්‍ය තත්ත්වය පෙන්වුම් කරන ලේඛණයේ දිනය සඳහන් කර නොමැත.

★ මුලු ණයගැතියන්ගේ වටිනාකම (සංගහනය) සඳහන් කර නොමැති අතර, අදාල යොමු කිරීම් ද සිදු කර නොමැත.

C කොටසෙහි අවසානය.